

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО
НЕПОДКУПНОСТИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

INSPECTORATUL DE INTEGRITATE

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

**ACT DE CONSTATARE
nr. 113/26**

mun. Chișinău

09 august 2023

Inspectorul de integritate principal al Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate, Tatiana PISTRUI, examinând materialele dosarului de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Liudmila Buzgan, primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, identificată prin IDNP XXXXX, domiciliată în XXXXX, în temeiul art. 35 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

A CONSTATAT:

La 10.02.2023 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea din oficiu nr. 04-29/193 cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese de către dna Liudmila Buzgan, primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni.

La aceeași dată, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (*în continuare – Legea nr. 132/2016*), sesizarea a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.

Potrivit sesizării și materialelor anexate, dna Liudmila Buzgan în calitate de primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni și Președinte al comisiei de concurs a semnat *Dispoziția “Cu privire la angajarea în funcție” nr. 15 din 01.02.2023 și Procesul verbal nr. 1 al ședinței Comisiei de concurs pentru ocuparea postului de director la Căminul Cultural din s. Bălășești din 31.01.2023*, în privința dnei XXXXX, care este nora primarului Liudmila Buzgan.

Ca urmare a examinării sesizării s-a constatat că aceasta corespunde condițiilor de formă și conținut stabilite de art. 75 alin. (1) din Codul Administrativ al RM.

Potrivit art. 37 alin. (4) din Legea nr. 132/2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*, prevederile art. 30, 31, 32, ale art. 33 alin. (6)–(8), (12) și (13), ale art. 35 și 36 se aplică în modul corespunzător și în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

În conformitate cu prevederile art. 31 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate în termen de 30 de zile de la data repartizării sesizării depuse de o persoană fizică sau persoană juridică, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acesteia. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică existența aparenței de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea de către inspector a unui proces-verbal în care se indică motivele și temeiurile de inițiere sau de refuz al inițierii controlului.

În conformitate cu prevederile art. 19 lit. b), art. 28 alin. (1), art. 31 și art. 37 alin. (4) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate a întocmit procesul-verbal nr. 29/26 din 22 februarie 2023, prin care a dispus inițierea procedurii de control pe aspectul respectării regimului juridic al conflictelor de interese în privința dnei Liudmila Buzgan, primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni.

La data de 23.02.2023, în adresa dnei Liudmila Buzgan a fost expediată scrisoarea nr. 04-26/1163 prin care a fost informată despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile de care beneficiază în conformitate cu art. 33 din Legea 132/2016, în calitate de persoană supusă controlului.

În ordinea art. 85 alin. (3) și art. 87 alin. (1) din Codul Administrativ, autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților, conducând-se de probele pe care le consideră necesare, conform dreptului discreționar, pentru investigarea stării de fapt.

Astfel, sub aspect procedural, în temeiul art. 20 din Legea nr. 132/2016, pentru realizarea atribuțiilor de control și în vederea acumulării materialului probatoriu relevant, inspectorul de integritate a solicitat informații și documente de la entități publice, precum și a accesat registre informaționale de stat, extrasele fiind anexate la dosarul de control. Totodată, pentru realizarea controlului a fost consultat cadrul legal general și special aplicabil statutului funcției și perioadei supuse controlului.

Ca urmare a accesării datelor din Registrul de Stat al Populației s-a confirmat faptul că dna XXXXX (IDNP XXXXX) este nora dnei Liudmila Buzgan.

Potrivit răspunsului prezentat de Comisia Electorală Centrală a RM, înregistrat în cadrul Autorității cu nr. 1768 din 02.03.2023, dna Liudmila Buzgan deține mandatul de primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, fiind validat prin hotărârea Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 08 noiembrie 2019.

Potrivit anexei din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, *primarul este o persoană cu funcție de demnitate publică.*

În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (*în continuare - Legea nr. 133/2016*), dna Liudmila Buzgan, deținând o funcție de demnitate publică prevăzută în anexa la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, este subiect al declarării averii și a intereselor personale.

La data de 24.02.2023 în cadrul Autorității au fost înregistrate cu nr. 1583 copiile autentificate a documentelor/materialelor relevante controlului recepționate de la Primăria sat. Răculești, r-nul Criuleni după cum urmează:

- Dispoziția nr. 14 din 26.01.2023 „Cu privire la instituirea unei comisii”;
- Cererea de înscriere la concurs pentru ocuparea funcției de director al Căminului Cultural Bălășești a dnei XXXXX;
- Dispoziția nr. 15 din 01.02.2023 „Cu privire la angajare în funcție” a dnei XXXXX, semnată de dna Liudmila Buzgan primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni;
- Proces verbal nr. 1 din 31.01.2023 al ședinței Comisiei de concurs pentru ocuparea postului de director la Căminul Cultural din s. Bălășești;
- Contract individual de muncă nr. 10 din 01.02.2023 semnat de dna Liudmila Buzgan primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, în calitate de angajator și dna XXXXX în calitate de salariat;

- Declarație de abținere de la luarea deciziilor la ședința comisiei de concurs, semnată de dna Liudmila Buzgan primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni;
- Declarația privind conflictul de interese real din 02.02.2023 înaintată de primarul sat. Răculești, r-nul Criuleni, dna Liudmila Buzgan, înregistrată în cadrul Autorității cu nr. 839 din 03.02.2023;
- Răspunsul Autorității nr. 04-29/877 din 10.02.2023, la declarația privind conflictul de interese real din 02.02.2023 înaintată de primarul sat. Răculești, r-nul Criuleni, dna Liudmila Buzgan.

Potrivit materialelor recepționate s-a stabilit că dna Liudmila Buzgan exercitând mandatul de primar, pentru a evita conflictul de interese în raport cu persoana apropiată (nora sa) la data de 31.01.2023 a emis/semnat Declarația de abținere de la luarea deciziilor la ședința comisiei de concurs. În același timp, dna Liudmila Buzgan semnează acte în privința dnei XXXXX (persoană apropiată) după cum urmează:

- Procesul verbal nr. 1 din 31.01.2023 al ședinței Comisiei de concurs pentru ocuparea postului de director la Căminul Cultural din s. Bălășești;
- Dispoziția nr. 15 din 01.02.2023 „Cu privire la angajarea în funcție” a dnei XXXXX;
- Contractul individual de muncă nr. 10 din 01.02.2023 semnat în calitate de angajator de dna Liudmila Buzgan, primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, și dna XXXXX în calitate de salariat.

De menționat că subiectul controlului a informat Autoritatea Națională de Integritate despre conflictul de interese real în care s-a aflat la data de 31.01.2023 cu persoana apropiată, prin Declarația privind conflictul de interese real din 02.02.2023, înregistrată în cadrul Autorității cu nr. 839 din 03.02.2023, însă a fost declarat un conflict de interese consumat.

La data de 05.04.2023, în vederea respectării drepturilor persoanei supuse controlului, prevăzute la art. 33 din Legea nr. 132/2016, prin scrisoarea nr. 04-26/2194, dnei Liudmila Buzgan i-a fost solicitată expunerea punctului de vedere asupra obiectului controlului.

La data de 18.04.2023 subiectul controlului a prezentat punctul de vedere, înregistrat în cadrul Autorității cu nr. 3332, în care a menționat următoarele: „Eu Buzgan Liudmila, primar al com. Răculești, r-nul Criuleni confirm punctul meu de vedere asupra situației de conflict de interese apărute cu persoana XXXXX:

- *Declarația privind conflictul de interese a fost depusă pe data de 02.02.2023, nu a depășit 3 zile. În declarație s-a scris motivul de angajare a persoanei date.*
- *Punctul de vedere asupra semnării procesului verbal a ședinței de concurs l-am semnat, dar n-am participat la evaluarea rezultatelor și nici la vot. L-am semnat din neștiință, dar cred că trebuia să amânăm concursul”.*

La explicațiile subiectului controlului a fost anexată Declarația privind conflictul de interese real semnată la data 02.02.2023, Declarația de abținere semnată de dna Liudmila Buzgan la data 31.01.2023.

Potrivit art. 6 lit. b) din Legea din Legea nr. 132/2016, Autoritatea exercită controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Inspectorul de integritate, în conformitate cu prevederile art. 19 lit. b) din aceeași Lege, efectuează controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

În acest sens, inspectorul de integritate a identificat cadrul normativ pertinent speței enunțate după cum urmează, potrivit art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale (*în continuare - Legea nr. 133/2016*):

conflictul de interes - este situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

persoană apropiată – soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată în întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sînge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

Astfel, raportînd prevederile legale citate supra la situația din speță, inspectorul de integritate deduce că conflictul de interese este situația în care subiectul declarării Liudmila Buzgan, exercitînd mandatul de primar a avut un interes personal, ce rezultă din relațiile sale cu persoana apropiată, mai exact cu dna XXXXX (nora).

Conform art. 12 alin. (3) din Legea nr. 133/2016, *conflictul de interes real* apare în cazul în care subiectul declarării (în persoana dnei Liudmila Buzgan) este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (5) din Legea nr. 133/2016, informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Conform art. 12 alin. (7) din Legea nr. 133/2016, dna Liudmila Buzgan deținînd mandatul de primar, era obligată să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5).

Art. 12 alin. (10) din Legea nr. 133/2016 prevede, *conflictul de interes consumat* reprezintă fapta subiectului declarării (în persoana dnei Liudmila Buzgan) de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Totodată, conform art. 14 alin. (3) din Legea nr. 133/2016, pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate în cadrul sistemului de evidență nr. 0000069-003, înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal www.registru.datepersonale.md, a căror divulgare poate atrage răspundere civilă, administrativă sau penală. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

pe cauza dată, cu excepția abținerii și alin. (4) subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor. În cazul soluționării conflictului de interese real prin abținere, prevederile art. 12 alin. (4)–(9) nu se aplică, subiectul declarării fiind obligat să informeze cu privire la soluționarea prin abținere șeful ierarhic, organul ierarhic superior, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.

Argumentele invocate de dna Liudmila Buzgan nu pot fi apreciate ca fiind concludente și pertinente, deoarece persoana supusă controlului a ignorat obligația legală de a declara în termenul legal și de a soluționa corespunzător conflictul de interese real, contrar obligației impuse de art. 12 alin. (7) și (5) din Legea nr. 133/2016.

Potrivit art. 11 alin. (2) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, demnitarul este obligat să respecte întocmai regimul juridic al conflictului de interese.

Ca urmare a examinării materialelor acumulate la dosarul de control, explicațiile subiectului controlului în raport cu prevederile legale care guvernează speța, inspectorul de integritate constată că dna Liudmila Buzgan exercitând mandatul de primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese prin:

- nedeclararea (neinformarea) în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. a)-b) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, în termen de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află;
- nesoluționarea în conformitate cu art. 14 alin. (3)-(4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, a conflictului de interese real;
- semnarea/încheierea actelor administrative, juridice, în privința persoanei apropiate (nora), după cum urmează:

- Procesul verbal nr. 1 din 31.01.2023 al ședinței Comisiei de concurs pentru ocuparea postului de director la Căminul Cultural din s. Bălășești;
- Dispoziția nr. 15 din 01.02.2023 „Cu privire la angajare în funcție” a dnei XXXXX;
- Contractul individual de muncă nr. 10 din 01.02.2023 semnat în calitate de angajator de dna Liudmila Buzgan primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, și dna XXXXX în calitate de salariat.

Urmare celor constatate, potrivit art. 23 alin. (4) din *Legea nr. 133/2016*, stipulează următoarele, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

Conform art. 38 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 132/2016*, în urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care se stabilește că persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori

prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal sau decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

În conformitate cu prevederile art. 39 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:

a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică;

b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Subsecvent, art. 39 alin (2) din Legea precitată stabilește că *inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.*

Prin urmare, la etapa stabilirii măsurilor de sancționare a subiectului declarării pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, apreciind criteriile stabilite prin prisma art. 39 alin. (2) și (5) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate nu consideră oportun în speță, solicitarea încetării mandatului și aplicarea interdicției de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică subiectului declarării.

Din aceste considerente, pentru abaterile comise, în privința dnei Liudmila Buzgan urmează a fi aplicată sancțiune contravențională conform prevederilor Codului Contravențional al RM.

Având în vedere cele constatate, în conformitate cu prevederile art. 19, art. 37-39 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, inspectorul de integritate,

DECIDE:

1. Se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către dna Liudmila Buzgan, primar al sat. Răculești, r-nul Criuleni, manifestat prin nedeclararea și nesoluționarea în termenul stabilit a conflictului de interese și emiterea/semnarea actelor administrative, juridice în privința persoanei apropiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, fapt care a admis consumarea acestuia.
2. Se aduce la cunoștință dnei Liudmila Buzgan, actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta în termen de 30 de zile de la emitere, la Curtea de Apel Chișinău, MD-2043, mun. Chișinău, str. Teilor, nr. 4.

**Inspector de integritate principal
al Inspectoratului de integritate**

Tatiana PISTRUI